

ΕΝΟΤΗΤΑ 22: Τα βαλκάνια των αλληλοσυγκρουόμενων εθνικών επιδιώξεων (σελ. 66-68)

- Εθνικές επιδιώξεις βαλκανικών εθνών: → 1812-1815: Αυτονόμηση Σερβίας
 - 1830: Ανεξαρτησία Ελλάδας
 - 1870: Ίδρυση Βουλγαρικής Εξαρχίας (Αυτοκέφαλης Εκκλησίας)

Η βαλκανική κρίση των ετών 1875-1878 (σελ. 67)

- 1875-1876 → Επανάστασεις κατά των Οθωμανών σε: Βοσνία, Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία
- 1877 → Μαζικές σφαγές από τους Οθωμανούς / Κήρυξη πολέμου από τους Ρώσους στην Οθωμανική Αυτοκρατορία (Ρωσοτουρκικός πόλεμος)
- 1878 → Επανάστασεις και στη Θεσσαλία, τη Μακεδονία, την Ήπειρο και την Κρήτη

Η συνθήκη του Αγίου Στεφάνου (Φεβρουάριος 1878) – (σελ. 67)

- 1878 → Ήττα Οθωμανών από τους Ρώσους
 - Υπογραφή της συνθήκης του Αγίου Στεφάνου → Κύριος όρος: Δημιουργία «Μεγάλης Βουλγαρίας» (εκτεταμένο κράτος που περιλαμβάνει και πολλούς Έλληνες)

Το συνέδριο του Βερολίνου (Ιούνιος 1878) – (σελ. 67)

- Αντίδραση Μ. Βρετανίας & Γερμανίας για τη «Μεγάλη Βουλγαρία» → θεωρούν ότι εξυπηρετεί τη Ρωσία
- Αποφάσεις Συνεδρίου Βερολίνου: → Δημιουργία μικρότερης Βουλγαρίας και της Ανατολικής Ρωμυλίας
 - Ανεξαρτησία Σερβίας, Ρουμανίας, Μαυροβουνίου
 - Βοσνία-Ερζεγοβίνη υπό αυстро-ουγγρική κυριαρχία
 - Παραχώρηση της Κύπρου στην Αγγλία
 - Μακεδονία, Θράκη, Ήπειρος παραμένουν οθωμανικές

Η ενσωμάτωση της Θεσσαλίας και της Άρτας στην Ελλάδα (1881) – (σελ. 67)

- Η Ελλάδα εκμεταλλεύεται τον ρωσοτουρκικό πόλεμο (1877-1878) → επανάσταση στη Θεσσαλία και αποστολή στρατού
- Μετά την ήττα των Οθωμανών από τους Ρώσους η Ελλάδα διεκδικεί στο Συνέδριο του Βερολίνου μερίδιο από την Οθωμανική Αυτοκρατορία
- 1880-1881: Ελληνοτουρκικές διαπραγματεύσεις → 1881: απόφαση παραχώρησης της Θεσσαλίας (εκτός της Ελασσόνας) και της Άρτας στην Ελλάδα

Η προσάρτηση της Α. Ρωμυλίας από τη Βουλγαρία (1885) – (σελ. 67)

- Παραβίαση Συνεδρίου του Βερολίνου από τη Βουλγαρία → προσάρτηση Ανατολικής Ρωμυλίας (περιείχε πολλούς Έλληνες)
- Κήρυξη πολέμου από τη Σερβία στη Βουλγαρία

- Απαίτηση του ελληνικού λαού για κήρυξη πολέμου στη Βουλγαρία → Τελικά τηρείται ουδέτερη στάση

Μακεδονικό ζήτημα και μακεδονικός αγώνας (σελ. 67-68)

- Μακεδονικό ζήτημα: Ο πολιτικός-διπλωματικός-εκπαιδευτικός και αργότερα ένοπλος αγώνας για τον έλεγχο της Μακεδονίας από την Ελλάδα, τη Σερβία και τη Βουλγαρία.
- 1893 → Ίδρυση στη Θεσσαλονίκη της «Εσωτερικής Μακεδονικής Επαναστατικής Οργάνωσης» (Ε.Μ.Ε.Ο.): προσπάθεια των Βουλγάρων να ενώσουν όλο τον πληθυσμό της Μακεδονίας για την αποτίναξη του οθωμανικού ζυγού και την αυτονόμηση της Μακεδονίας → βαθύτερος στόχος: η μελλοντική προσάρτηση της Μακεδονίας
- 1895 → Ίδρυση στη Σόφια της «Ανώτατης Μακεδονικής Επιτροπής» (Komitet) → Στόχοι ίδιοι με αυτούς της Ε.Μ.Ε.Ο.
- 1898 → Δημιουργία ένοπλων βουλγαρικών σωμάτων («Κομιτατζήδες») → Επιδρομές και λεηλασίες σε ελληνόφωνα χωριά της βόρειας Μακεδονίας και της Δυτικής Θράκης

Η ελληνική αντίδραση

- 1896-1897 → αποστολή πρώτων ένοπλων ομάδων στη Μακεδονία → σποραδικές συγκρούσεις με τους «Κομιτατζήδες» → ανεπίσημος πόλεμος με τη Βουλγαρία
- Πολιτική-Διπλωματική Δραστηριοποίηση Ελλήνων → Πρωταγωνιστές: 1) Μητροπολίτης Καστοριάς Γερμανός Καραβαγγέλης, 2) Ίων Δραγούμης, 3) Λάμπρος Κορομηλάς
- 1903 → Όξυνση του Μακεδονικού Ζητήματος → Εξέγερση Βουλγάρων στις 20/07 (Εξέγερση του Ίλιντεν) → Κατάπνιξη από τους Οθωμανούς
- 1904 → Άφιξη τακτικού ελληνικού στρατού στη Μακεδονία και συμμετοχή και τουρκικού στρατού → ένταση και εξάπλωση των ένοπλων συγκρούσεων
- Κεντρική μορφή των Ελλήνων: Παύλος Μελάς → πεθαίνει μετά από προδοσία και συνεργασία Οθωμανών και Βουλγάρων στη Σιάτιστα (13/10/1904)

Το κίνημα των Νεοτούρκων (1908) – (σελ. 68)

- Παρακμή Οθωμανικής Αυτοκρατορίας → Διοικητικά προβλήματα
 - Περιορισμός εδαφών
 - Οικονομική κυριαρχία μη οθωμανικών πληθυσμών (π.χ. Ελλήνων, Αρμενίων, Εβραίων)
- Αντίδραση: Δημιουργία της οργάνωσης «Ένωση και Πρόοδος» από Τούρκους αστούς, διανοούμενους και αξιωματικούς → «Νεότουρκοι» (δίνουν έμφαση πλέον στην εθνική και όχι στη θρησκευτική ταυτότητα)
- Καλοκαίρι 1908 → Κίνημα Νεοτούρκων στη Θεσσαλονίκη → απαίτηση Συντάγματος από το Σουλτάνο → Προβολή φιλελεύθερων ιδεών → ισότητα-αδελφότητα βαλκανικών λαών (πρόσχημα για την επιβολή τουρκικής κυριαρχίας)
- Φθινόπωρο 1908 → Παραχώρηση Συντάγματος από το Σουλτάνο
 - Αμνηστία στους ένοπλους Έλληνες και Βούλγαρους → Λήξη Μακεδονικού Αγώνα

Ερωτήσεις

1. Πότε ιδρύθηκε Αυτοκέφαλη Εκκλησία στη Βουλγαρία και πώς ονομαζόταν;
2. Σε ποιες περιοχές των Βαλκανίων έγιναν εξεγέρσεις εναντίον των Οθωμανών τα έτη 1875-1876 και ποιο ήταν το αποτέλεσμα τους;
3. Ποιος ήταν ο νικητής του ρωσοτουρκικού πολέμου του 1877-1878;
4. Τι προέβλεπε η Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου;
5. Ποιες αλλαγές επέφερε το Συνέδριο του Βερολίνου στη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου και ποιες άλλες αποφάσεις πήρε;
6. Πότε και με ποια αφορμή ενσωματώθηκαν η Θεσσαλία και η περιοχή της Άρτας στην Ελλάδα;
7. Τι ονομάζουμε «Μακεδονικό ζήτημα»;
8. Ποιοι ήταν οι διεκδικητές της Μακεδονίας και σε τι μορφές αγώνα επιδόθηκαν για τον έλεγχό της;
9. Ποιες ενέργειες πραγματοποίησαν οι Βούλγαροι ώστε να θέσουν υπό τον έλεγχό τους τη Μακεδονία;
10. Με ποιους τρόπους αντέδρασε το ελληνικό κράτος στη διεκδίκηση της Μακεδονίας από τη Βουλγαρία;
11. Ποιος ήταν ο σημαντικότερος Έλληνας αγωνιστής του Μακεδονικού Αγώνα; Ποια άλλα πρόσωπα βοήθησαν στην επίλυση του Μακεδονικού ζητήματος υπέρ της Ελλάδας;
12. Για ποιους λόγους είχε οδηγηθεί η Οθωμανική αυτοκρατορία σε παρακμή στις αρχές του 20^{ου} αιώνα;
13. Ποιοι, πού και πότε ίδρυσαν το κίνημα των «Νεοτούρκων» και ποιοι ήταν οι στόχοι τους;